

MINERALOTERAPIA - DE LA SURSE LA REMEDII

Dr. Rodica CIOBANU, Minodora BAN

Muzeul de Istorie Naturală din Sibiu a organizat, în anul 1998, o expoziție temporară ce a avut ca tematică mineraloterapia sau litoterapia. Expoziția a fost vizitată și apreciată de sibieni și nu numai de ei; astfel, am itinerat această expoziție la Muzeul de Mineralogie din Baia Mare, Muzeul Județean Bistrița și - la sfârșitul anului - în Târgu Mureș, la Facultatea de Farmacie.

De ce s-a organizat o expoziție cu tema MINERALOTERAPIA, când rezultatele medicinei actuale sunt tot mai spectaculoase, când se consideră că litoterapia reprezintă doar un capitol în istoria medicinei? Iată că, după aproape un secol de la obținerea primului medicament de sinteză „antipirina“, medicina se dovedește, prin preparatele farmaceutice actuale, neputincioasă în fața unor boli precum SIDA, cancerul etc. Pornind de la constatarea că ramuri ale terapiei cum ar fi litoterapia devin tot mai actuale am gândit și am realizat această expoziție. S-a constatat că, în multe cazuri, corpul omenesc răspunde mai bine la terapii

naturiste sau recent redescoperite precum ar fi litoterapia, cristaloterapia, homeopatia. Să fie aceasta o reîntoarcere la începuturi, când totul a fost mineral și, apoi, vegetal ...? De aceea, am încercat ca, pe baza materialului muzeografic, să surprindem câteva aspecte ale terapiei alopate și homeopate, bazate pe minerale, și ale cristaloterapiei - ramură a terapiei care câștigă tot mai mulți adepți (centre universitare de renume din Rusia și SUA au creat adevărate școli în acest domeniu). Și a mai existat o motivație a demersului nostru, și anume, acela că muzeele au fost concepute și realizate de înaintașii noștri nu numai ca depozitare a patrimoniului natural ci și ca „organisme vii“; de aceea, am încercat ca, prin tematică, expozițiile să fie în acord cu preocupările semenilor noștri.

Istoria utilizării mineralelor naturale în scopuri farmaceutice se confundă cu istoria omenirii. Omul a luptat împotriva bolilor corpului și ale sufletului cu mijloacele care i-au stat la îndemână. Platon considera mineralele a fi ființe vii, animale de un spirit dătător de viață, coborâte din aștri, iar Avicenna,

supranumit „pritul mediciner” prezenta, în lucrările sale, alături de datele geologice, proprietățile tămăduitoare ale pietrelor prețioase. Și în Țările Române, începând din secolul al XVI-lea, medicii ambulanți (circulatores) veniți din diferitele părți ale lumii, mai ales arabi, au introdus din plin folosirea pietrelor prețioase ca leac împotriva bolilor.

Istoria științelor medicale probează prin numeroase mărturii această realitate, începând cu vestigiile egiptene, sumeriene, asiro-babilonene, indiene, grecești sau romane, continuând cu practicile alchimice timp de aproape 15 secole, alături de îndelungata practică empirică a tuturor popoarelor și terminând cu știința modernă. Printre succese, eșecuri și adevărate miracole, s-a ajuns la ceea ce numim astăzi medicina și farmacia științifică.

Chiar și „Farmacopeea” modernă mai păstrează unele medicamente pe baze de minerale, mult folosite în secolele XVIII și XIX, iar bioenergizarea prin cristaloterapie sau litoterapie a trecut din sfera mitului în cea a științelor.

În timpurile actuale, pentru că mineralele se găsesc rareori în stare pură și, de multe ori, sunt asociate cu minerale toxice, se preferă obținerea lor sintetic. Putini dintre noi știu că multe din medicamentele actuale (purgative, pansamente gastrice, substanțe pentru radiografii) conțin minerale care, dacă astăzi sunt sintetice, primele lor forme de utilizare au fost naturale. Medicii naturiști consideră că revigorarea litoterapiei este mărturia compoziticii minerale a organismului uman.

Astfel, din cele 205 elemente prezente în Univers, 41 dintre ele se găsesc în corpul nostru, iar 19 sunt elemente esențiale vieții.

Ce aduce nou această expoziție este întrebarea pe care în mod firesc și-o pune vizitatorul expoziției noastre sau cititorul revistei. Noutatea expoziției constă în prezentarea, împreună, a eșantioanelor mineralogice - ca sursă primară și a medicamentelor elaborate pe baza acestei surse. Medicamentele ce au avut ca substanțe de bază mineralele s-au folosit la nivelul secolelor XVIII, XIX și XX. La fel de inedite sunt exemplificările privind terapia actuală. Trebuie remarcat că mineralele ce însoțesc preparatele farmaceutice sunt, ele însele, valoroase, din punct de vedere mineralogic și cristalografic, și fac parte din colecția Societății Ardelene de Științe ale Naturii din Sibiu (Siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften in Hermannstadt) și din colecția Eduard Albert Bielz - colecție celebră în lumea mineralogilor.

De o deosebită valoare pentru istoria farmaciei și cu valoare patrimonială intrinsecă sunt flacoanele și borcanele ce fac parte din colecțiile Muzeului de Istorie a Farmaciei din Sibiu, care ilustrează evoluția medicamentelor pe parcursul a trei secole. Valoarea acestora este crescută prin vechime, aspectul exterior și materialul din care au fost confecționate. Deci, expoziția reunește piese reprezentative din colecțiile de mineralogie și istoria farmaciei, prin care s-a ilustrat utilizarea mineralelor de-a lungul timpului, pentru obținerea preparatelor farmaceutice de natură alopată și homeopatică. În același context, este readusă în atenție, prin exemplificări concrete, pledoaria medicinei naturiste pentru efectele tămăduitoare ale litoterapiei și chiar a purtării bijuteriilor cu pietre prețioase și semiprețioase. Este prezentă în expoziție și cristaloterapia - ramură a litoterapiei - care, în timpurile actuale, câștigă tot mai mulți adepți și este ilustrată în expoziție prin cristale din

colecțiile Rudolf Binder și Samuel Jikeli. Mineralele brute, neprelucrate, așa cum au fost extrase din mine, sunt prezentate alături de bijuterii ce fac parte din colecția Baronului Samuel von Brukenthal.

Pentru o corectă înțelegere a legăturii mineral - leac, am prezentat în expoziție, alături de minerale în stare naturală - sursa - preparate homeopate și alopatice - remediile și medicamentele. Gruparea exponatelor s-a făcut după elementul chimic care a determinat folosirea mineralelor ca substanțe de bază în preparatele farmaceutice alopatice și homeopate. Pentru că s-a avut în vedere o mai ușoară înțelegere a demersului nostru, expoziția a fost structurată în trei sectoare:

* Sectorul cu medicamente alopatice - cuprinde preparate medicamentoase (s-au expus borcane cu substanțe și preparate farmaceutice de sec. XVIII și chiar XX) și sursele lor minerale. Preparatele expuse se foloseau conform terapiei alopatice care întrebunțează substanțe ce au efecte contrare simptomaticii bolii tratate.

* Sectorul preparatelor homeopate - cuprinde, de asemenea, remediile având ca substanță de bază tot minerale, dar, în acest caz, prepararea s-a făcut după metoda terapiei homeopate, în care se întrebunțează substanțe cu efecte asemănătoare simptomaticii bolii, dar în doze extrem de mici (s-au expus flacoane cu diluții diferite

sau succesive). În expoziție este etalată homeopatia - și ea este o ramură a terapiei - redescoperită în vremurile actuale, care utilizează, în preparatele sale, mineralele. Astfel, sunt expuse preparate homeopate, foarte valoroase, atât din punct de vedere științific, cât și patrimonial. În privința tradițiilor homeopate la Sibiu, este important de semnalat faptul că aici a activat timp, de un an și jumătate, ca medic personal al Baronului Samuel von Brukenthal, studentul de atunci în medicină Samuel Hahnemann, cel care avea să devină întemeietorul doctrinei homeopate științifice. Expoziția încearcă să împletească trecutul - produse farmaceutice din sec. XVIII, semnele alchimice folosite încă din Evul Mediu - cu prezentul - recomandările de utilizare a cristalelor.

* Cristaloterapia - terapie bazată pe cristale, de preferat în stare pură, neprelucrate, care este eficientă nu numai în cazul afecțiunilor fizice și psihice, care, de multe ori le determină pe cele fizice. Am etalat în vitrine (ultimele trei) „unelte” cu care operează cristaloterapia, și anume, cristalele brute, șlefuite și incluse în bijuterii. De asemenea, am prezentat, pentru fiecare cristal, respectiv, mineral expus, în limita materialului muzeografic disponibil, afecțiunile fizice și psihice pentru care sunt recomandate, indicații de întreținere și, respectiv, de purificare.

Desigur că sunt mult mai multe elemente chimice care constituie nucleul preparatelor farmaceutice, și multe alte cristale cu acțiune terapeutică dar, cum am mai subliniat, cantitatea și diversitatea informației din expoziție a depins de materialul muzeografic avut la dispoziție și de spațiul afectat expunerii.

Fiecărui element chimic - acesta, de fapt, a constituit elementul central pentru gruparea exponatelor - i-am prezentat semnul alchimic. Semnele alchimice ilustrează o perioadă dintre cele mai misterioase ale științei, respectiv, alchimia Evului Mediu. Aceste semne, de inspirație mitologică sau astrologică, sunt simboluri folosite de alchimiști pentru desemnarea unor substanțe cunoscute și folosite numai de ei. Ele constituiau un cod al alchimiștilor prin care se asigura secretul experiențelor față de profani.

Este binecunoscut faptul că organismului uman - și nu numai lui - îi sunt necesare săruri minerale care sunt incluse în alimente, iar, când acestea nu le conțin, intervin practicile terapeutice. În trecut, mineralele erau folosite atât pentru hrănirea cât și pentru vindecarea trupului și a sufletului. Istoria omenirii consemnează practicarea și a geofagiei (consumul de „pământ“).

Trebuie subliniat că aceste practici terapeutice însoțesc tratamentele alocate prescrise de medici.

Ținând cont de faptul că misiia noastră, a realizatorilor expoziției, este cea de valorificare a patrimoniului muzeografic, prezentarea „noilor” domenii ale terapiei s-a făcut în limita materialului muzeografic disponibil.

Prin realizarea acestei expoziții, atragem atenția omului că natura ne poate hrăni, vindeca, adăposti, numai cu condiția să-i fie cunoscute, respectate și menținute legile ce o guvernează.

ABSTRACT

The Natural Museum has organized an exhibition, which had as a theme the usage of minerals in different - ancient and present - therapeutic methods. The exhibition has been highly appreciated by the visitors and, as a result, it was organized at museums of similar type from Baia Mare and Bistrița.

The exhibition reunites representative rarities for the history of pharmacy and from the mineralogical collections.

This has been done in order to enable a proper understanding of the connection between the mineral and „the cure”. The main purpose of the exhibition was to inform the about rediscovered therapeutic methods: litho therapy, crystal therapy and the re-evaluation of the museum fund.